

København 19. januar 2018

Lanternen, Ny skole 1-7 og aktivitetshus i Våler, proces og status

Indledning

Vi ønsker med dette notat at samle op på processen omkring *Forprojekt del 1*, som havde til formål at udvikle projektet Lanternen til et niveau, som kunne danne grundlag og platform for projekteringen af Skole 1-7 og aktivitetshus.

Efter en kort opsummering af udgangspunktet for processen: Lanternen og Lanternens potentiale, følger en redegørelse for processen og undersøgelserne i *Forprojekt del 1* og endeligt projektgruppens konklusioner og vores anbefaling.

Konkurrenceforslaget

Projektet, Lanternen, er en helhed bestående af et aktivitetshus og 1-7 skole i kombination med de omkringliggende udeområder. Idéen er at samle og kombinere de forskellige funktioner i aktivitetshuset for at skabe størst mulig synergi mellem aktiviteterne og skabe et samlet kraftcenter.

I konkurrenceforslaget placerede vi aktivitetshuset Lanternen på bredden af Glomma for at henlede opmærksomheden på Glomma. Skole 1-7 placerede vi som en ryg mod nord parallelt med Rekka. Skolen omkranser sammen med aktivitetshuset og Rekka, skolens udeområde, som er en offentlig tilgængelig park når skolen er lukket.

Lanternens funktioner er alle samlet under samme tag for derved at skabe synergi mellem aktiviteterne. På denne måde får husets brugere en følelse af fællesskab og samhørighed på tværs af interesser og tilhørsforhold, når de opholder sig i aktivitetshuset. Lanternen er lys og transparent med visuel kontakt på tværs af funktionerne inde i bygningen, og udadtil vil aktiviteterne være synlige for folk i området.

Vålers nye Aktivitetshus er derfor udformet som en stor transparent skærm. Om dagen vil huset emme af liv og aktivitet, og om aftenen vil huset stå og gløde og kaste sit lys på omgivelserne. Som en lysende skulptur vil huset være et pejlemærke, og tiltrække folk med sit lys og sine mange tilbud. Lanternens potentiale rækker således ud over det at skabe rum for en række aktiviteter; Lanternen vil også tilføre merværdi i form af liv, lys og glæde til sine omgivelser.

Forprojekt del 1 - processen

Processen med at tilrette projekt i forhold til juryrapportens kommentarer samt indarbejde brugerønsker og lokalkendskab kaldte vi *Forprojekt del 1*.

Dette arbejde har været omfattende og grundigt. Det samlede projekt er betydeligt i omfang og størrelse, og processen skal sikre, at der i projekteringen arbejdes videre med et optimalt projekt, som svarer på flest mulige krav og ønsker.

To grupper har fulgt projektet: en skolegruppe og en konceptgruppe: Skolegruppen skulle sikre, at projektet i den videre proces levede op til normer og standarder for moderne skolebyggeri, som understøtter de pædagogiske principper. Konceptgruppen har arbejdet under overskriften *Centrumudvikling*, med den målsætning, at projektet skulle være en fremtidsholdbar løsning for Våler, som vil generere mest muligt liv og lys til det centrumsnære Våler.

Juryrapporten konstaterede, at centrumsudviklingen var underbelyst i samtlige indkomne forslag, og vores undersøgelser havde derfor særligt fokus på netop dette punkt.

Samtidig blev konceptgruppen tilføjet ressourcer i form af specialister i landskab- og byudvikling fra Sweco Norge A/S. Sweco skulle bidrage til en langsigtet strategi for udviklingen af Våler by og være sparring i processen med at finde det rette plangreb i forhold til placering og udnyttelse af Lanternen.

Forprojekt del 1 - Undersøgelserne

Undersøgelserne omkring placeringen af lanternen har som nævnt været omfattende. Skitser til nye, alternative løsningsforslag er en videreførelse af Lanternes konceptuelle idé om et åbent, transparent og samlende aktivitetshus, som den er beskrevet i det første afsnit.

Fælles for alle løsningsforslagene er, at skolen i alle scenarier har været placeret som ryg mod nord. Denne placering skaber en fin forbindelse til eksisterende ungdomsskole samtidig med, at de nederste klassetrin er placeret op mod Bankpladsen og derfor er let at komme til fra byen. Skolens langstrakte form med den smalle husdybde vil sikre gode rumlige proportioner og fine lysforhold. Skolens relation til de nære udeområder, som ligger umiddelbart foran indgangene til skolen, er også en væsentlig kvalitet, som skaber overblik og gode forbindelser mellem de indre og ydre læringsarealer.

Undersøgelserne og skitserne kan opdeles i to hovedgrupper: Den ene hovedgruppe havde det til fælles, at bankbygningen blev fjernet, så aktivitetshuset kunne få en meget fremtrædende plads på Bankpladsen. Dette med aktivitetshuset i en kompakt form, som i konkurrenceforslaget, eller en mere langstrakt form, som strakte sig fra øst mod vest.

Den anden hovedgruppe arbejdede med løsninger som beholdte bankbygningen og aktivitetshuset i en mere langstrakt form, hvor den del af bygningen, som indeholdt bibliotek, fik lov at stikke hovedet frem på Bankpladsen side om side med banken.

Efter opvejninger af fordele og ulemper ved forslagene i hovedgruppe 1 og 2 konkluderede vi, at de fordele vi opnåede i forslagene i hovedgruppe 1 ikke opvejede ulemperne ved det mere radikale greb at nedrive bankbygningen.

Sweco var procesvejledere i denne del af arbejdet og bidrog til diskussionerne med input til fordele og ulemper.

Skolegruppen havde tidligt i processen ytret ønske om at vi også belyste muligheden for en placering af ny skole 1-7 syd for dagens ungdomsskole og aktivitetshuset placeret som en ryg mod nord. Vi anbefalede da stærkt ikke at forfølge denne strategi, da vi mener, at skole 1-7 ikke er den rigtige funktion på denne meget attraktive plads på bredden af Glomma. Når skolen er lukket og mørk, vil den ikke give noget tilbage til byen, og derfor bør grunden enten friholdes eller reserveres til bygninger, som er åbne og offentligt tilgængelige. Placeringen af aktivitetshuset i 2. række bag Helsehuset har vi også argumenteret i mod ud fra en tanke om,

at netop aktivitetshuset har et potentiale som lysbringer og livskaber i centrum og har derfor sin naturlige plads, hvor den er synlig og tilgængelig.

Forprojekt del 1 - Konklusion

Vores undersøgelser har resulteret i det forslag, som vi kalder Lanternen 2.0. Et forslag vi betragter som et relevant og meget interessant alternativ til konkurrenceprojektet. I dette forslag strækker Lanternen sig fra dagens ungdomsskole i vest og lander på Bankpladsen i øst, så aktivitetshuset bliver synligt og tilgængeligt fra Vålgutua. Det betyder at forslaget formår at styrke ikke bare den øst-vestgående akse, men den nord-sydgående også – en pointe, som med sikkerhed, vil styrke centrumsudviklingen. Skole 1-7 har fundet sin naturlige placering som ryg mod nord, som de tidligere undersøgelser bekræftede os i.

Funktionerne i aktivitetshuset Lanternen er de samme som i konkurrenceforslaget, men formen er tilpasset og bearbejdet, så skalaen (størrelsen og udformningen) er tilpasset de omkringliggende bebyggelser i centrum. Lanternen vil med sin nye form på den måde forstærke forløbet og bevægelsen fra Vålgutua og ned mod Glomma og aktiviteterne vil være synlige og tilgængelige for skolens nære udeområder.

Bankpladsen, som i dag ikke inviterer til ophold, er med dette forslag udvidet, så det strækker sig hen til Lanternen. Torvet vil med sin nye udstrækning dermed ligge centreret over for den fine plads indrammet af Vålers gamle kommunelokaler, og de to pladser kommer dermed til at danne en helhed.

Centrum vil med tilføjelsen af det nye bibliotek få en vigtig og samlende funktion, som står fremskudt på torvets nye gulv. De åbne og imødekomende facader vil sammen med en ny belægning give Våler by en ny identitet med et inviterende, samlende og generøst centrum.

Forprojekt del 1 - anbefaling

Med denne proces er det blevet klart for os at Lanternen 2.0, er et væsentligt alternativ til konkurrenceforslaget med de kvaliteter og forhold, som selvfølgelig skiller dem ad. For at kunne belyse og sammenligne de to alternativer har Sweco med input fra projektgruppen udarbejdet en rapport hvis hovedfokus er, at sammenligne de to alternativers respektive fordele og potentialer som en hjælp til projektgruppen og siden beslutningstagerne.

De to alternativer har stort set samme bebygget areal, og er stort set opbygget i samme konstruktive system. Begge alternativer er fornuftige og rationelle bygninger, som kan opføres med byggeteknisk afprøvede løsninger, og ingen af alternativerne indeholder løsninger, som ligger ud over økonomien for denne kategori af bygninger. Alternativ 1 er mere kompakt og har derfor mindre facade. På den anden side er alternativ 2 med sin smallere bygningskrop mere egnet for optimering af konstruktionerne. Alternativ 1 er placeret nærmere Glomma og kan måske have udfordringer med grundforholdene; noget som alternativ 2 ikke har. Totalt set betyder dette, at anlægsøkonomien, ud fra vores erfaring, vil være meget lig hinanden.

Skolegruppen har påpeget vigtigheden i at få eftervist forslagernes potentialer for at sikre gode udearealer for skolen, logistik for trafik og transport for eleverne til skolen samt sambrug/flerbrug. Disse emner er efterfølgende behandlet selvstændigt for konkurrenceforslaget og Lanternen 2.0. Sweco har deltaget i belysningen af emnerne, og har været med til at eftervise at disse forhold fint kan varetages på hver sin måde i begge forslag.

Som det fremgår af rapporten, har begge forslag (konkurrenceforslaget og Lanternen 2.0) kvaliteter og potentialer, som slår igennem på forskellig vis. Begge alternativer har potentialer til at blive det kraftcenter og den katalysator for liv og lys, som vil stråle ud fra deres respektive epicentre og revitalisere Våler by.

I konkurrenceforslaget vægtede vi nærheden og fokus på Glomma (som vi tolkede ønsket fra konkurrenceprogrammet) mens vi i Lanternen 2.0 har flyttet fokus til Bankpladsen og Hovedgaden. Det er dette forhold som skiller de to projekter, og det forhold, som der skal tages stilling til: hvor ligger epicentret for Vålers fremtidige udvikling.

Efter at have besøgt Våler by i flere omgange og dermed fået udvidet lokalkendskab til stedet og indbyggerne, tør vi godt komme med en anbefaling mod Lanternen 2.0 som det forslag, der skal føres ud i livet. Det skillende punkt for os har været oplevelsen af hovedgaden efterårs- og vinteraftner, hvor Vålgutua og Bankpladsen har ligget øde, mørk og stille hen. Her stod det klart for os at Våler centrum, på dette sted, fortjener en indsprøjtning af liv og lys, og at Lanternen med denne placering vil skabe glæde for de mange.

Menneskerne er alle steders forudsætning og livet opstår i mødet mellem mennesker. Vi vurderer, at Våler ved dette forslag får maksimalt udbytte af Lanternens potentiale til at skabe liv og udvikle Våler ud i fremtiden.

Anders Lind og Thomas Tulinius, Arkitekter MAA